

H14
afgeleverd 7/1/2011

Restauratieplan/offerte
J.W. Timpe - P. van Oeckelen-orgel
te Beilen

6 januari 2011
Kaat en Tjehuis Orgelmakers te Kampen ©
H. Heideveld

College van Kerkrentmeesters
PKN Beilen
T.a.v. de heer E. Koops
Zeepkruidlaan 10
9413 BE Beilen

Onderwerp: restauratie Van Oeckelen orgel

Kampen 6 januari 2011

Geachte heer Koops,

Zoals afgesproken in een e-mailwisseling op 30 november 2010 en enkele telefoongesprekken zenden wij ons restauratieplan voor het Petrus van Oeckelen-orgel in de Hervormde Stefanuskerk te Beilen.

Wij zijn blij dat u ons bedrijf de kans wilt geven u een prijsopgave te verstrekken en bedanken u voor het in ons gestelde vertrouwen. Wij, als Orgelmakerij Kaat en Tijhuis, zijn bekend met de werken van orgelbouwer Van Oeckelen en hopen daarom dat na restauratie dit instrument tot optimale ontplooiing komt.

In het onderstaande zullen wij een korte historisch en technische beschrijving geven van hetgeen geconstateerd is tijdens ons bezoek van op 8 december 2010. Vervolgens zullen wij onze voorstellen per onderdeel uiteenzetten.

Uit het vijftigtal orgels dat Petrus van Oeckelen ons heeft nagelaten springt dit instrument er aan alle kanten uit, door de redelijk originele staat waarin het zich nu bevindt. Op alle essentiële punten is dit orgel de vernieuwingsdrang die heeft plaats gevonden in de afgelopen 130 jaar bespaard gebleven. In deze periode werden regelmatig ingrepen uitgevoerd om orgels er anders uit te laten zien en te laten klinken.

Van Oeckelen heeft kans gezien om een door en door Gronings orgeltype te ontwikkelen en heeft dit ook veelvuldig toegepast. Door de hele noordelijke provincies heen (en daarbuiten) zijn deze typische orgels later op vele manieren onderhanden genomen, waarmee het (vaak) ook zijn karakter verloor. Nogmaals; het is heel bijzonder dat juist dit instrument hierin onaangeroerd is gebleven.

Allereerst valt de orgelkas op bij dit orgel. Het is een mix van Orgelmaker J.W. Timpe uit 1829 en Petrus van Oeckelen uit 1862. Het is degelijk en ambachtelijk met fraai gesneden ornamenten.

Het meest karakteristiek zijn de ornamenten, waarin Petrus van Oeckelen een geheel eigen stijl heeft ontwikkeld en die vervolgens consequent doorgevoerd, waardoor een Van Oeckelen orgel op grote afstand te herkennen is.

In deze ornamentiek is de adelaar een opvallende verschijning, (Groningers zeggen wel kraaien) Het stadswapen van Groningen wordt ook gekenmerkt door deze adelaars. Het dier staat in een kenmerkende houding: gespreide vleugels, kop opzij gedraaid. Qua proportie zijn zij eigenlijk (vaak) te groot voor de plek waar ze staan. Ook de kenmerkende slingers heeft Van Oeckelen hier een plek gegeven in het front van Timpe

Ook opvallend zijn de vleugelstukken, te zien op veel Van Oeckelen orgels, die hij voorzag van een opvallend rozet, centraal in deze vleugelstukken. En dan hebben we nog de reguliere ornamenten van Timpe, ook deze zijn kenmerkend maar niet bijzonder opvallend.

Petrus van Oeckelen was een vooruitstrevend orgelmaker, door waar mogelijk standaardisering door te voeren. Zijn pijpwerk voorzag hij tamelijk consequent van letters, waarmee in één oogopslag waarneembaar is om welke pijp het gaat.

Voor het aanbrengen van deze letters gebruikte hij slagletters, één van deze sets slagletters heeft de bijzonderheid dat zowel de A en de D incompleet is. Deze letters zijn beschadigd; er mist in beide een stukje zodat de letter niet perfect geslagen kan worden.

Tijdens ons bezoek viel ons direct een bepaalde genegenheid ten deel ten opzichte van dit prachtige instrument.

Ondanks de geconstateerde gebreken straalt dit orgel een aandoenlijke schoonheid uit, waaraan niemand ontkomt. Deze schoonheid schuilt voor een groot deel in het bijzondere brede front van dit orgel, dit willen we graag letterlijk en figuurlijk laten doorklinken in deze offerte en later in een eventuele restauratie. Deze restauratie wordt per onderdeel beschreven, met daarnaast de uren en materiaalkosten.

Tevens stellen wij een aantal maatregelen voor die naar onze mening genomen moeten worden voor een verantwoorde restauratie van dit bijzondere instrument.

Eerst door een hernieuwd herstel zal het monument voor verder verval bewaard kunnen blijven, en in de toekomst in volle glorie kunnen blijven klinken waarvoor het ooit bedoeld was, begeleiden van de eredienst.

Met vriendelijke groet,

Kaat en Tjhuis Orgelmakers

H. Heideveld

Restauratieplan

Algemeen

Het uitgangspunt voor de restauratie is het herstel van de toestand waarin Van Oeckelen het instrument in 1862 heeft opgeleverd, echter met behoud van een klein aantal toevoegingen van jongere datum. Er zullen nauwkeurige aantekeningen en foto's worden gemaakt van de demontage. De demontage zal zorgvuldig gebeuren, alle delen worden uit elkaar genomen en gelabeld. De betreffende orgeldelen zullen met betrouwbaar takel/hijs gereedschap naar beneden worden getransporteerd. Er zijn in het verleden wijzigingen aangebracht, met name in 1968-69 en 1991 door Orgelmakerij Flentrop, die nu ongedaan moeten worden gemaakt. Het gaat hier bijvoorbeeld om de sleepafdichting van de windlade en de mechaniekwinkels met plastic moeren.

Ons is nu niet duidelijk wat er onlangs is gebeurd met het inpakken van het orgel, daarbij is men beslist, zeer onzorgvuldig te werk gegaan,

Op bijna de hele orgelkas zijn resten van goedkoop plakband te zien. Dit is echt ernstig en de vraag is of deze plakkerige resten nog wel te verwijderen zijn. Ook zijn bij het verwijderen van dit plakband lagen verf mee losgekomen. Misschien is het verstandig deze schade te claimen bij de veroorzaker, bedrijf of particulier?

Er is onherstelbare schade toe gebracht.

Dispositie:

Prestant	16'	Manuaalomvang	C - g ^{'''}
Bourdon	16'	Pedaal (aangehangen)	C - d'
Prestant	8'		
Holpijp	8'		
Viola di Gamba	8'	piano-forte trede	
Octaaf	4'	ventiel	
Nachthoorn	4'	Winddruk gemeten op de lade 87 mm	
Quint	3'		
Octaaf	2'		
Mixtuur	III-V	b / d	
Trompet	8'	b / d	

In het onderstaande geven wij een beschrijving van de problemen, verderop gedetailleerd uitgewerkt per onderdeel met uren en materiaal.

Wij hebben een cd bijgevoegd met de foto's die wij hebben genomen tijdens ons bezoek.

Orgelkas

De kas van het Hoofdwerk zal worden gecontroleerd op gebreken, zonder deze integraal te demonteren. Ook de luiken en deuren, hang- en sluitwerk, verbindingen worden, waar nodig, hersteld. Het huidige schilderwerk (kleur en imitatie) wordt gerespecteerd.

Rond de speeltafel zou deze opnieuw opgezet moeten worden. Juist daar is veel schade door plakband en toevoeging van elektra etc. Ook de overige genoemde plakband-schade delen zullen wij retoucheren.

Verder is er actieve houtworm gevonden, weliswaar niet in grote mate, maar dit dient wel te worden bestreden. Ook in de toekomst dient regelmatig controle plaats te vinden.

Monumentwacht heeft hier een belangrijke taak in.

Het overige schilderwerk wordt schoongemaakt met een daartoe geschikt reinigingsmiddel. De houtimitatie is dof geworden; het lijkt er op dat deze nooit afgelakt is. Dit zullen wij alsnog doen, dit zal zeker de bedoelde kwaliteit weer ophalen, met name de houtimitatie op de zij-, achterkant en de balustrade. Frontdelen van de kas zijn in redelijke staat, deze hoeven alleen te worden gereinigd.

Opvallend zijn de frontpanelen met bladversiering in het onderste frontdeel. Deze zijn sterk rondgetrokken, wat weer recht gedwongen wordt door middel van het aanbrengen van extra wervels. De vervorming is ontstaan doordat alleen aan de buitenzijde is geschilderd en de binnenzijde onbehandeld is gebleven.

Verlichting in de kas ontbreekt nu, dit is eigenlijk wel lastig, maar gezien het feit dat het al die tijd al ontbroken heeft aan goede verlichting en dat het stemmen van het tongwerk goed te doen is met de aanwezige verlichting op de galerij, laten we dit verder voor wat het is.

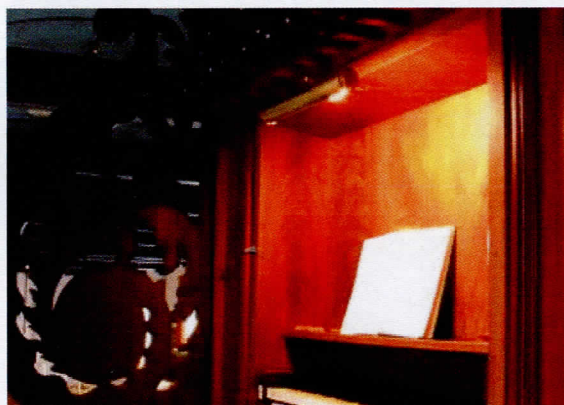
Bovendien achten wij dit veilig en respectvol naar het verleden. De elektra t.b.v. van de windmachine zal gecontroleerd worden en verbeterd naar de huidige gestelde eisen en regelgeving, gesteld door het energiebedrijf. Dit betekent o.m. het aanbrengen van een zogeheten "starterkast" met daarin een motorbeveiligingsschakelaar, een aanstuurrelais, overspanningbeveiliging en gezeekerde groep voor verlichting en een service wandcontactdoos aan de buitenzijde van de kist. Alle huidige toevoeging wat betreft elektra en verlichting verwijderen, een aan en uit schakelaar voor de windmachine kan eenvoudig op de motorkist worden gemonteerd.

In de orgelkas is actieve houtworm gevonden

De gehele kas en orgeldelen zullen preventief worden behandeld tegen houtworm.

Huidige zeer storende lessenaarverlichting verwijderen. Het mooiste is om indirect de lessenaar aan te lichten. Omdat dit eigenlijk moeilijk te realiseren valt stellen wij voor om een eenvoudige schilderijlamp aan te brengen, naar voorbeeld bij een vergelijkbaar orgel (zie foto rechts).

Constructie, loopplanken

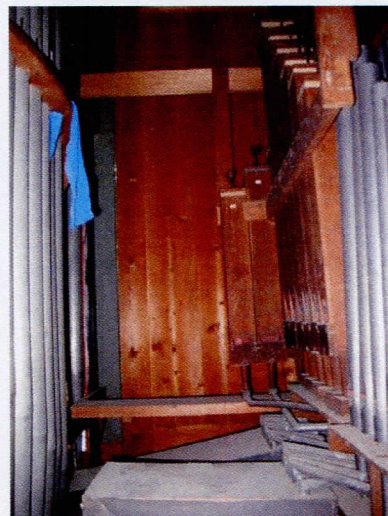
Van Oeckelen-orgels staan, naast hun artistieke opvallende uiterlijk, ook bekend om hun minder doordachte (essentiële) constructies om hun lades en mechaniek te kunnen dragen. Veel technische problemen hebben daarom vaak te maken met doorgezakte constructies, die kunnen leiden tot grote schade aan het instrument. Bij dit instrument valt dit echter mee, wat deels te maken heeft met de eenvoudige opstelling van de lades en de toon die door Timpe is gezet.

De constructie moet nader worden gecontroleerd op gebreken en dient hier en daar te worden verstevigd.

Verder ontbreken goede loopplanken in het orgel. De huidige loopplanken zijn wankel en niet goed geschroefd. Achter het frontpijpwerk ontbreken zij geheel.

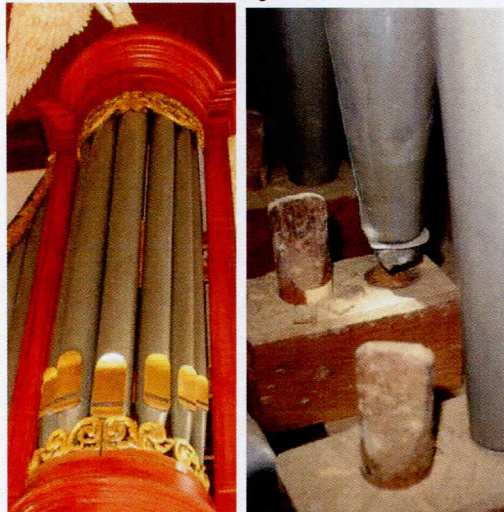
Dit kan nu ook niet meer i.v.m. huidige wetgeving rond ARBO en aansprakelijkheid jegens de beheerder van het gebouw. Nu is het niet veilig voor diegene die tongwerken moeten stemmen, met kans op vallen en/of schade aan het pijpwerk.

Op betrekkelijk eenvoudige wijze zijn er twee goede loopplanken aan te brengen zodat ook het (front) pijpwerk veilig en comfortabel te stemmen valt.

Front

De frontpijpen zullen uit de kas worden genomen, schoongemaakt, waar nodig worden uitgedeukt en opgerond. De steminrichting wordt waar nodig hersteld en weer strak gemaakt. De pijpen worden bij het terugplaatsen opnieuw te lood gezet. Om beschadigingen tijdens vervoer te voorkomen zullen de grote frontpijpen in de kerk zelf worden gerestaureerd en zullen dan niet worden vervoerd naar onze werkplaats in Kampen. Zodoende blijft ook het aanblik in de kerk tijdens restauratie zoveel als mogelijk ongewijzigd.

Er zijn enkele enkele pijpen met ingezakte voeten. Deze zijn zo beschadigd dat de voetspitsen vervangen moeten worden.

De ophanging van de frontpijpen en de bevestiging van de rugstukken zullen worden geoptimaliseerd, zodat de frontpijpen deugdelijk op hun plek zullen blijven staan.

De vergulde labia van het pijpwerk zijn waarschijnlijk aangebracht tijdens de laatste restauratie van het schilderwerk en in goede staat.

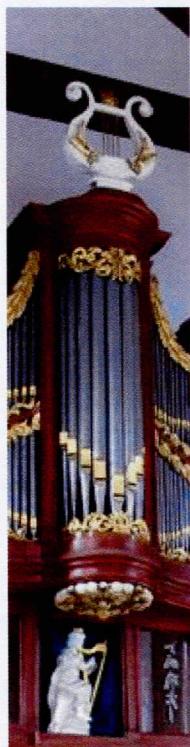
Beschadigingen zullen wij retoucheren met identiek bladgoud.

Ornamentiek

Het blinderingsnijwerk zal zorgvuldig worden gereinigd en constructief worden gecontroleerd op gebreken en zo nodig worden hersteld. Ophangingen en bevestigingen zullen worden nagezien en waar nodig worden verbeterd.

Tevens zal het worden gecontroleerd op houtworm en preventief worden behandeld. De huidige vergulding van het snijwerk zal na schoonmaak worden gehandhaafd, en slechts hier en daar worden geretoucheerd met blad- en stofgoud in hetzelfde patina. De bekroningen op de kappen, de twee adelaars en de lier op de torens van Hoofdwerk zullen worden schoongemaakt en worden gecontroleerd op constructie en op houtworm. Zo nodig zullen de bekroningen worden hersteld en preventief worden behandeld tegen houtworm. De twee engelen met bazuin komen veelvuldig voor op orgelfronten, zo ook de David met harp, die een eigenzinnige plek onder in het orgel heeft gekregen en zijn plek heeft moeten afstaan aan de kenmerkende grove Van Oeckelen-lier op het orgel.

Van Oeckelen heeft hiermee duidelijk zijn handtekening achter gelaten. De eikentakken en muziek ensemble op de krom getrokken panelen zijn van eenvoudige makelij en niet van Van Oeckelen. Toch heeft dit al jaren het orgelfront in Beilen versierd. Achter het bijzondere rasterwerk in het front is een paneel van karton geplaatst, waarschijnlijk om het stof of wat (insecten?) dan ook buiten te houden. Achter David met de Harp is een plaat zink als halfronde achtergrond gebruikt. Dit zal verder ongemoeid gelaten worden, ook al omdat dit sinds mensenheugenis al het front “versierd” heeft.

Kleurstelling

De kleurstelling van de orgelkas (niet origineel meer) en van de bekroningen zal worden gehandhaafd; zoals eerder genoemd zal de lessenaar en de speeltafelwand weer worden gerestaureerd. De geschilderde toetsen van het pedaalklavier zullen van alle verf worden ontdaan en in de was worden gezet.

Zoals verwacht is het orgel ten tijde van de bouw van Van Oeckelen in rijtuigenzwart geschilderd, met gebroken wit en goud versiering. Maar dit orgel heeft door de jaren heen al heel wat kleuren gehad. Er zijn nog foto's van voor deze situatie waar het orgel licht groen was met wit lofwerk. Daarvoor waarschijnlijk het Oeckelen-zwart en daarvoor het mooie chique donkere eiken van Timpe. Ook hier zijn nog sporen van waar te nemen; boven het plaatje van de mictuur is donker eiken imitatie te zien.

Al met al een rijk verleden waarbij elke generatie gedacht heeft om er eens een ander kleur op te zetten. Het zou wenselijk zijn om dit weer te herstellen, maar dit is echter een zeer ingrijpend gebeuren. Alle oude lagen dienen te worden verwijderd.

Dan zullen vijf lagen opnieuw moeten worden opgezet.

Het lijkt ons goed om dan juist deze mooie palissanderimitatie (kwam ook vaak voor bij deze orgelbouwer Van Oeckelen) te respecteren.

De windvoorziening en de winddistributie

De dubbelvouw magazijnbalg met de twee afzonderlijke schepbalgen zijn origineel en lijken niet van Van Oeckelen, maar ouder. Van Oeckelen balgen zijn anders en sober van makelij en dat kan van deze windconstructie niet worden gezegd. De huidige balg met scheppers en aanleg, is in een niet al te beste staat wat overigens, gezien de leeftijd, niet verwonderlijk is.

Deze wordt uit het orgel genomen en vervoerd naar onze werkplaats om aldaar ontmanteld te worden en van alle leerlagen wordt ontdaan. De balg wordt vervolgens opnieuw dubbel beleerd met eerste klas schapenleer, op traditionele wijze aangebracht. Balgramen en deksels zullen gecontroleerd worden op scheuren en lekkage. De deksels zijn gescheurd, de schroeven voor de deksels zijn vernieuwd, maar ook opnieuw geboord. De oude gaten zijn er nog. Deze zullen wij, indien mogelijk, weer in ere herstellen. Pakkingen zullen worden vernieuwd. De balgscharnieren zullen worden ontroest, scharnierpunten gecontroleerd op slijtage en van een daartoe geschikt duurzaam smeermiddel worden voorzien op de draaipunten en het overige ijzerwerk opnieuw geschilderd.

De trapinstallatie is nog compleet aanwezig, maar functioneert niet meer omdat de schepbalgen zijn vastgezet. Ook deze schepbalgen zullen uit elkaar worden genomen en opnieuw worden beleerd met een dubbele laag schapenleer. Wanneer dit wenselijk is kan dit orgel dan met getrapte wind worden bespeeld, maar dan dient er een extra voorziening getroffen te worden, zodat de wind niet terugloopt naar de windmachine.

Dit weer treedbaar maken van de windvoorziening geven we als optie aan.

Windmachine

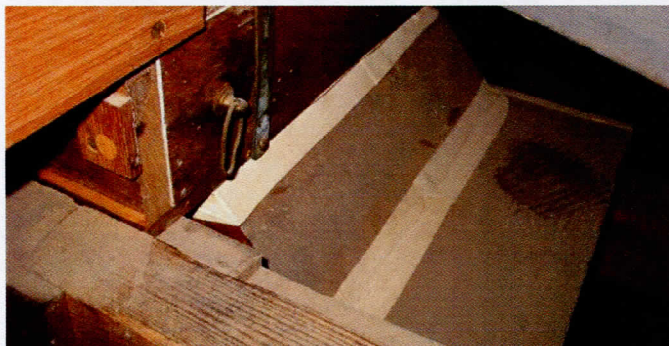
De huidige situatie van windmachine (snelloper 2800 rpm, 5m³/min), is niet naar tevredenheid. De aanleg is lawaaiig en de motor zelf geeft een hinderlijke bromtoon. Het kanaal vanaf de motor naar de balg is ook te klein waardoor er drukval te constateren valt. Ook heeft de windmachine een te kleine capaciteit. Daarnaast staat nu de motorkist dwars op een niet geluid geïsoleerd windkanaal, wat ook onnodige wervelingen kan veroorzaken en dus ook lawaai produceert.

Wij stellen voor om de gehele aanleg van de windmachine te vernieuwen. Wij plaatsen een nieuw exemplaar met een langzaam lopende motor (1400 rpm) en groter vermogen, met dus ook een nieuwe passende en geïsoleerde kist. Daarbij gaan wij met een geïsoleerd kanaal de kas binnen en daar komt dan ook een nieuwe gordijnreguleur. Nu lopen er enkele meters touw via diverse katrollen van de balg naar de gordijnreguleur.

Windkanalen

De eiken windkanalen zijn in goede staat, deze zullen worden gedemonteerd. Totale kanalisatie zal worden gecontroleerd op lekkages op losse lijmverbindingen, scheuren en aansluitingen.

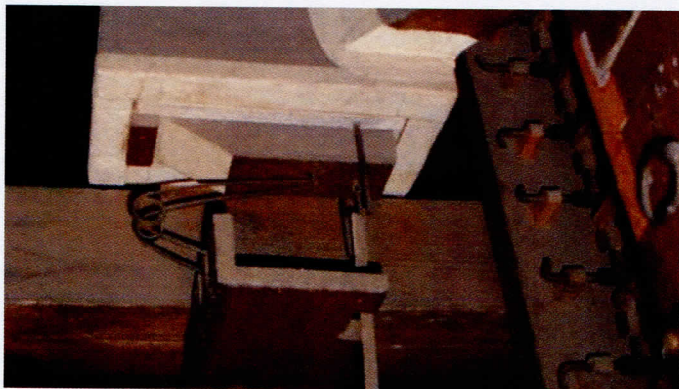

Constructief gezien zal er niet in huidige aanleg worden gewijzigd. Bij restauratie zal de kanalisatie eerst worden verwijderd, om de lade en de balg te kunnen demonteren. Na controle van deze kanalisatie weer worden gemonteerd, aansluitingen en lijmnaden zullen opnieuw worden verlijmd met wit schapeleer.

Conducten

Bij demontage zullen alle conducten worden gelabeld en gefotografeerd en voorzichtig uit het orgel worden genomen.

Deze conducten zullen worden gecontroleerd op gebreken en zo nodig worden hersteld. Ingedeukte conducten zullen worden uitgedeukt en opnieuw worden opgerond. Losse soldeernaden zullen worden hersteld. De conducten zullen bij de montage op klassieke wijze opnieuw worden verlijmd met vlas en lijm. De vervoerplanken waar de conducten op aangesloten zijn worden schoongemaakt en gecontroleerd op lekkage, waar nodig worden nieuwe afdichting en pakkingen aangebracht.

Het ontlaatventiel zal in de huidige vorm worden gehandhaafd. Dit hulpregister zal van nieuw leer en pakkingen worden voorzien. De registermechaniek voor dit ventiel zal worden nagezien en worden afgeregeld, met name de blokkering in de kas bij de speeltafel.

Winddruk

De winddruk zal na restauratie en montage opnieuw worden vastgesteld, door middel van klankproeven. Uitgangspunt is wel dat de huidige winddruk van 85 mm WK aan de hoge kant is. Dit verklaart het nogal harde en het opdringerige volume van het orgel. Onderzoek en ervaring leren ons dat een druk van rond de 80 mm WK meer geschikt is voor dit type orgel. Het huidige tegengewicht op het balgblad ligt nu niet goed verdeeld, waardoor de balg scheef omhoog gaat en dan ook een vreemde weerstand geeft, zodat er gemakkelijk drukverschillen kunnen ontstaan.

Windladen

De windladen zijn door firma Flentrop aan beide zijden voorzien van plaatmateriaal. Dit is keurig en secuur gedaan; daarom zullen wij deze plaat laten zitten.

De windladen van Hoofdwerk zullen uit het orgel worden genomen. Het pijpwerk wordt uit het orgel genomen en deugdelijk verpakt in kisten voor transport naar onze werkplaats in Kampen. De laden zullen grondig worden gereinigd. Alle delen worden gedemonteerd.

De laden zullen daarna worden gecontroleerd op lekkages.

Jammer is dat bij de laatste restauratie de sleepconstructie behoorlijk gewijzigd is, naar een moderne uitvoering welke beslist niet origineel is. Dit is een eigen vinding van de firma Flentrop.

Deze oneigenlijke constructie dient dan ook beslist te worden vervangen door de originele uitvoering, naar de traditionele Van Oeckelen-stijl. Er zal bekeken worden of deze nieuwe constructie vernieuwd moet worden of eventueel aangepast. De originele dammen zijn bij de vernieuwingsdrang tijdens de laatste restauratie ook verloren gegaan. De nieuwe kunnen worden vermaakt en weer gebruikt. De eiken stokken zullen worden gevlaakt, pijpzittingen gecontroleerd op een goede afdichting. Roosters en rugstukken zullen worden gecontroleerd en waar nodig worden hersteld.

De sleepafdichtingen worden vervangen voor nieuwe kernlaken-ringen zowel op de lade als onder de stok.

De ventielkasten van beide laden zullen worden schoongemaakt.

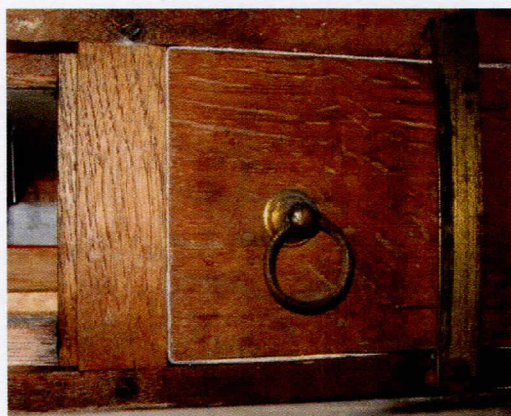
Alle stalen ventiel-geleidestiften zullen worden vernieuwd door messing exemplaren.

De ventielen worden, indien nodig, terughoudend gevlaakt en van nieuw leer voorzien.

De ventielveren zullen worden gecontroleerd en, waar nodig, vervangen. De huidige veren zijn niet meer origineel en hier een daar hebben ze moeite om de juiste spanning te houden; er zijn dan ook al hulpveren toegepast. Dit laat het orgel onnodig zwaar spelen, zeker ook al gezien de dubbele ventielen voor de piano-forte techniek.

De huidige mechaniekdoorvoer zullen wij verwijderen en vervangen door op ambachtelijke wijze vervaardigde nieuwe pulpeten. De mechaniekdraden zullen vervangen worden door nieuwe gefestonneerde messing draden. De afdichtingen/pakking van de voorslagen zullen opnieuw worden belijmd met schapenleer.

De voor Van Oeckelen zo kenmerkende palmhouten voorslagschotels ontbreken in dit orgel, wat best wel bijzonder is. Wat betreft makelij lijkt deze lade op die van Havelte en Beetgum. Er zijn geen sporen te ontdekken dat hier palmhouten schotels zijn toegepast, ook zijn deze voorslagen inliggend en juist bij de schotels moet deze als opdek worden uitgevoerd. Daarom stellen wij voor de nu toegepaste messing wervels te behouden, schoon te maken en te voorzien van passende messing schroeven.

Pijpstokken, ventielen en slepen zullen na montage zorgvuldig worden afgeregeld en gecontroleerd op goed functioneren.

De messing stokschroeven zijn origineel, maar niet zoals Van Oeckelen gebruikelijk was uit te voeren. Van Oeckelen paste vaak stalen platkopschroeven met palmhouten onderleg ring toe. Maar bij dit orgel zien wij mooie handgemaakte zware messing schroeven. Deze fraaie stokschroeven zullen wij schoonmaken en hergebruiken.

De bij kleinere orgels toegepaste Piano-forte trede, ten behoeve van snelle registratie, werkt niet optimaal. Deze kan met vernieuwing van pakking en goede aandacht voor mechaniek weer in ere worden hersteld. Een blokkering ontbreekt, zodat deze trede met de rechtervoet ingeschakeld moet worden en blijven. Wanneer alles weer op orde is gebracht zal deze trede functie afdichten zo het hoort.

Het pijpwerk staat soms door houtkrimp knellend in de roosters waardoor goed stemmen niet mogelijk is. Dit pijpwerk zal opnieuw opgepast moeten worden.

Claviatuur

De claviatuur zal worden gedemonteerd, schoongemaakt en hersteld. Beschadigingen aan de bakstukken van het ebbenhout en ivoor inlegwerk zullen worden weggewerkt en opnieuw gepolijst.

De aanslagplank is ondeskundig overschilderd met zwarte verf, terwijl er keurig een ebben opdik onder de lagen verf zit. Wij zullen de verf verwijderen en de plank opnieuw schuren en polijsten, zodat het originele ebben weer te zien zal zijn.

Versleten ivoor beleg van de ondertoetsen zal vervangen worden door nieuw beleg. Alle toetsen worden daarna opnieuw gepolijst. De toetsen zullen zo nodig worden gericht. Overmatige speling zal worden weggenomen, eventueel zullen dikkere geleidestiften worden aangebracht. Wij zullen de klavierlijst opnieuw polijsten en aan de onderzijde opnieuw belijmen met een dubbele strook fijn schapenleer, met daartussen een dunne viltlaag. Het toetskussen zal worden vernieuwd met fijn wit schapenleer, bevoerd met vilt.

De aanwezige winkelbalk boven het manuaal is niet origineel; deze is bij één van de laatste restauraties vervangen door messing winkels met kunststof doorvoer. Deze moeten beslist worden vervangen door nieuwe messing winkels met leren doorvoer. Dit kunststof is aan het eind van zijn gebruik en valt langzaam uiteen.

Alle leermoeren zullen worden vervangen door nieuwe exemplaren. Mechaniekdraden worden vervangen. Het aanhaakpunt op de manualen is niet origineel; deze vervangen voor messing draden met nieuwe festonnering. De niet originele draden zitten nu met schroefdraad in de toetsen. De oorspronkelijke manier was deze draden door te steken en dan aan de onderzijde om te slaan. Deze methode voorkomt het meedraaien van de draad in de toets.

De huidige ophoudmechaniek voor het pedaal is deels origineel.

De niet originele ophoudveren daarentegen moeten allemaal worden vervangen door nieuwe.

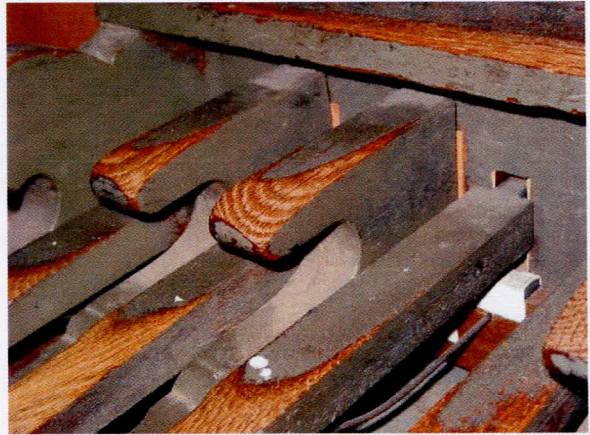
Het eiken pedaalklavier is sterk versleten. Wij zullen de toetsen uitstukken en opvullen met oud eiken.

Het raamwerk is eertijds met de vloer mee geverfd in een bruine kleur (vloer is nu grijs). Wij stellen voor de verf te verwijderen met afbijtmiddel en het gehele pedaal in de was te zetten.

Het pedaal ligt verzonken in de vloer. Het is jammer genoeg niet mogelijk dit ongedaan te maken.

Nieuwe leren bevoeringen in het raamwerk zullen worden aangebracht.

De toetsveren zullen worden gecontroleerd en op juiste spanning worden gebracht.

De originele orgelbank is door de jaren heen behoorlijk vertimmerd. De latere toevoegingen zullen wij verwijderen en ontbrekende delen weer bijmaken. Oude verflagen worden verwijderd en de bank wordt opnieuw geschilderd in een palissanderimitatie. Deze typische Van Oeckelen orgelbank (met schuin uitlopende staanders met V-vormige uitsparing) heeft naar alle waarschijnlijkheid een met rundleer beklede zitting gehad. Deze zitting zullen wij weer opnieuw bekleden met zwart rundleer, afgewerkt met messing nagels met bolle kop.

Speel – en registermechanieken

Speelmechanieken

De speelmechanieken zullen in aanleg niet worden gewijzigd, maar waar nodig verbeterd, behalve de eerder genoemde punten. Elke moer is voorzien van een dikke viltring.

Dit werkt heel nadelig voor het touche. Wij zullen dit nu achterwege laten,

De speelmechanieken zullen alleen worden gedemonteerd en gereinigd. Draadwerk en windingen zullen worden nagezien, en zo nodig worden hersteld. Overmatige speling op de draaipunten zal worden weggenomen. Zoals eerder genoemd is de winkelbalk boven het manuaal voorzien van verkeerde winkels.

Nieuwe leermoeren zullen overal worden toegepast. Invoerwerk en festonneringen zullen waar in stijl worden vernieuwd. Mechaniek-abstracten met hun draden en windingen controleren en waar nodig draden vervangen.

Wellen worden gereinigd, ontroest en opnieuw geverfd. Overmatige speling op de draaipunten zal worden bijgesteld. Dit is middels de stelbare lager draaipunten, goed te doen.

Aanhaak onder de lade is een typisch Van Oeckelen oplossing. Dit functioneert goed, wel verdient dit een goede afregeling en tevens schoonmaakbeurt. Ook de draden moeten worden vernieuwd, maar dit is onvermijdelijk omdat er ook weer pulpeten worden toegepast. Ook hier wordt het vilt bij de leermoeren verwijderd en vervangen door een leerringetje.

Registermechanieken

De registermechaniek zal worden gedemonteerd en gereinigd. Deze mechaniek zal worden gericht en overmatige speling in de draaipunten zal worden weggenomen. Draaipunten zullen in stijl worden vernieuwd. De hevelbalk zal voldoende worden gefixeerd. IJzeren delen zullen worden ontroest en geverfd.

De registerknoppen van gezwart ebben hout zijn sterk vervuild. Deze zullen worden gereinigd en opnieuw gepolijst. De originele, unieke orgelmetalen registerplaatjes worden in huidige vorm gerespecteerd, maar wel schoongemaakt en opnieuw opgezet in lettertype Bodoni

De huidige benaming is niet correct. Ook het lettertype is niet als ten tijde van Van Oeckelen. Deze belettering wordt weer aangebracht in bladgoud en de plaatjes worden weer op hun plaats genageld met messing bolkop spijkertjes.

Pijpwerk en intonatie

Pijpwerk

Het pijpwerk zal van de laden worden genomen en grondig worden gereinigd.

Het metalen pijpwerk zal waar nodig worden gerepareerd. Kapotte stemranden en vooral de stemkrullen zullen worden aangeheeld en hersteld. Beschadigde voeten en losse soldeernaden worden hersteld.

Al het pijpwerk zal worden uitgedekt en opgerond

De hoeden van de gedekte en halfgedekte metalen pijpen zullen opnieuw sluitend worden gemaakt met pakkingpapier. De pijpvoeten zullen worden nagezien op sporen van oxidatie (loodwit) en, zo nodig, worden hersteld en gelakt. Alle voeten zijn bij de laatste restauratie preventief in de lak gezet. Dit zullen wij handhaven. De lak kan eventueel worden verwijderd, maar dit zal altijd zichtbaar blijven en is dus niet wenselijk.

De houten pijpen zullen worden nagezien op worm en losse lijmnaden; waar nodig zullen deze pijpen opnieuw worden verlijmd. Stoppen zullen opnieuw worden bekleed met vilt en leer en zodoende passend worden gemaakt. De opvallende metalen handvaten zijn verroest; deze moeten van roest worden ontdaan en dan weer worden gelakt.

De beschadigde bekens koppen, kelen en tongen van de tongwerk-pijpen zullen wij herstellen en/of vervangen.

Een aantal bekens staan scheef en zakken door. Dit kan alleen worden verholpen door een extra hanger of rooster aan te brengen. Metalen stevels worden opgerond en, waar nodig, van een nieuwe messing band voorzien. Verscheidene van deze banden zijn losgeraakt. Deze moeten weer worden vastgesoldeerd, anders verliezen de stevels hun sterkte en raken beschadigd.

Kelen en tongen worden gepolijst. Stemkrukken worden gecontroleerd op goed functioneren. De doorvoer in de koppen is door veelvuldig stemmen vaak te ruim geworden; het gebruikte materiaal is door de jaren heen "moe" geworden en mist daardoor de nodige veerspanning. Wij zullen de stemkrukken vervangen door nieuwe. Een gedegen revisie is essentieel voor de intonatie en de stemvastheid van dit register

Roosters en rugstukken zullen voldoende worden gefixeerd.

Intonatie en stemming

Het groot octaaf van m.n. de Bourdon 16' spreekt zeer slecht aan. Dit komt door de gescheurde lijmnaden. Deze naden worden weer gedicht met een strook eiken.

Na herstel en montage zal het pijpwerk worden teruggeplaatst, waarbij de oorspronkelijke intonatie zal worden gezocht en behouden. De huidige intonatie is eigenlijk wel heftig. Dit kan te maken hebben met de nogal forse winddruk, maar toch is de klankkleur wel typerend voor Van Oeckelen. Daarom zullen slechts kleine intonatiecorrecties, waar nodig, worden toegepast. De huidige intonatie laat enkele gebreken zien. Dit heeft voor een deel te maken door de toegepaste techniek, inzicht, onderhoud en beleving van hoe een Van Oeckelen instrument hoort te klinken. Gezien onze huidige kennis van deze orgelmaker kunnen wij het orgel laten klinken zoals het ooit is bedoeld. Ons bedrijf ziet kans om de intonatie en stemming en technische staat van dit prachtige orgel in oude luister te herstellen, te behouden en te doen functioneren.

De verschillende registers zullen worden geëgaliseerd in sterkte en aanspraak.

Na intonatie zal het pijpwerk worden gestemd in de evenredig zwevende temperatuur.

Toonhoogte uitgangspunt; $a_1 = 435$ Hz. Waarbij onderzocht moet worden of dit wel de oorspronkelijke toonhoogte is geweest.

De kosten voor de bovenstaande totale restauratie wordt in een aparte bijlage weergegeven en waar mogelijk per onderdeel in uren en materialen gespecificeerd.

Wij laten bewust het verfwerk buiten deze offerte, ook al omdat geheel overschilderen best wel ingrijpend is. (al eerde genoemd) Niet alleen om de andere inmiddels gewende kleuren maar ook de inspanning en moeite die dit kost. Ook het respect dat wij hebben voor de historie die nu nog steeds zichtbaar is speelt in de overweging een rol.

Wij denken dat we hier nog eens samen met het RCE goed naar moeten kijken wat wenselijk en verantwoord is.

Bovenstaand plan voor de restauratie van het bestaande instrument is een (concept) versie. In samenspraak met u als opdrachtgever, RCE en wij als Kaat en Tjhuis, kunnen wij gezamenlijk uitkomen bij een definitieve versie. Een en ander zal dan in een definitief contract worden verwoord en ter ondertekening worden aangeboden.

LEVERINGSVOORWAARDEN: zie bijlage 1.

Voor zover daarvan in deze overeenkomst niet nadrukkelijk is afgeweken zijn op de bouw en de levering van het orgel van toepassing de "algemene Leveringsvoorwaarden, vastgesteld in de algemene ledenvergadering van de Vereniging van Orgelbouwers (V.O.N.) op 6 augustus 1994.

Prijzen zijn geldig tot 1 juni 2011

Levertijd en aanvang van de werkzaamheden is afhankelijk van de uit te voeren werkzaamheden en de toestemming van het RCE en daarom in overleg.

Wij willen u graag van dienst zijn bij het realiseren van dit fraaie orgelproject en hopen dat onze voorstellen aansluiten bij uw wensen.

Uiteraard staan wij te uwer beschikking tot het beantwoorden van vragen over ons voorstel. Ook zijn wij bereid ons voorstel op mondeling in een gezamenlijke bespreking toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Kaat en Tjhuis Orgelmakers

H. Heideveld.